

Kauppa ympäristö- vastuullisen talouden edistäjänä

Ilmaston ja hiilineutraaliuden
huomioiminen. Maapallon
resurssien huomioiminen;
kiertotalous ja biodiversiteetti.
Indikaattoreina: ilmastonvaikutus ja
maapallon resurssien huomioiminen.

Ilmastokriisin vaikutukset näkyvät monin tavoin eri puolilla maailmaa, myös Suomessa. Ilmastonmuutoksen torjunta on yksi YK:n kestävä kehityksen keskeisiä tavoitteita, vaatien kiireellisiä toimia. Myös luonnon monimuotoisuuden köyhtyminen on tunnistettu vakavaksi uhaksi.

Ympäristövastuussa kauppa painottaa ilmastotyötä sekä resurssitehokkuutta, jossa huomioidaan kiertotalous ja luonnon monimuotoisuus. Ilmastovaikutuksia seurataan Kaupan liitossa kehitetyn hiili-indeksin avulla. Maapallon resurssien huomioimiseen syvennyttään alkuvaiheessa laadullisin keinoin, mm. yritys- ja hanke-esimerkkien kautta, sillä koko monimuotoisen toimialan kattavaa numeerista tietoa ei ole saatavilla.

Alan liitot ovat tehneet lukuisia vapaaehtoisia sopimuksia ja sitoumuksia ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi. Yritykset ovat liittyneet vapaaehtoiseen elinkeinoelämän energiatehokkuus-sopimukseen, ja päivittäistavarakauppa on mukana elintarvikealan materiaalitehokkuus-sitoumuksessa, tarkoituksena vähentää ruoan valmistuksen, jakelun ja kulutuksen ympäristövaikutuksia. Myös ympäristöministeriön ja kaupan yhteiset, vapaaehtoisuuteen perustuvat

green deal -sopimukset ovat esimerkkejä käynnissä olevasta pitkäjänteisestä ilmastotyöstä.

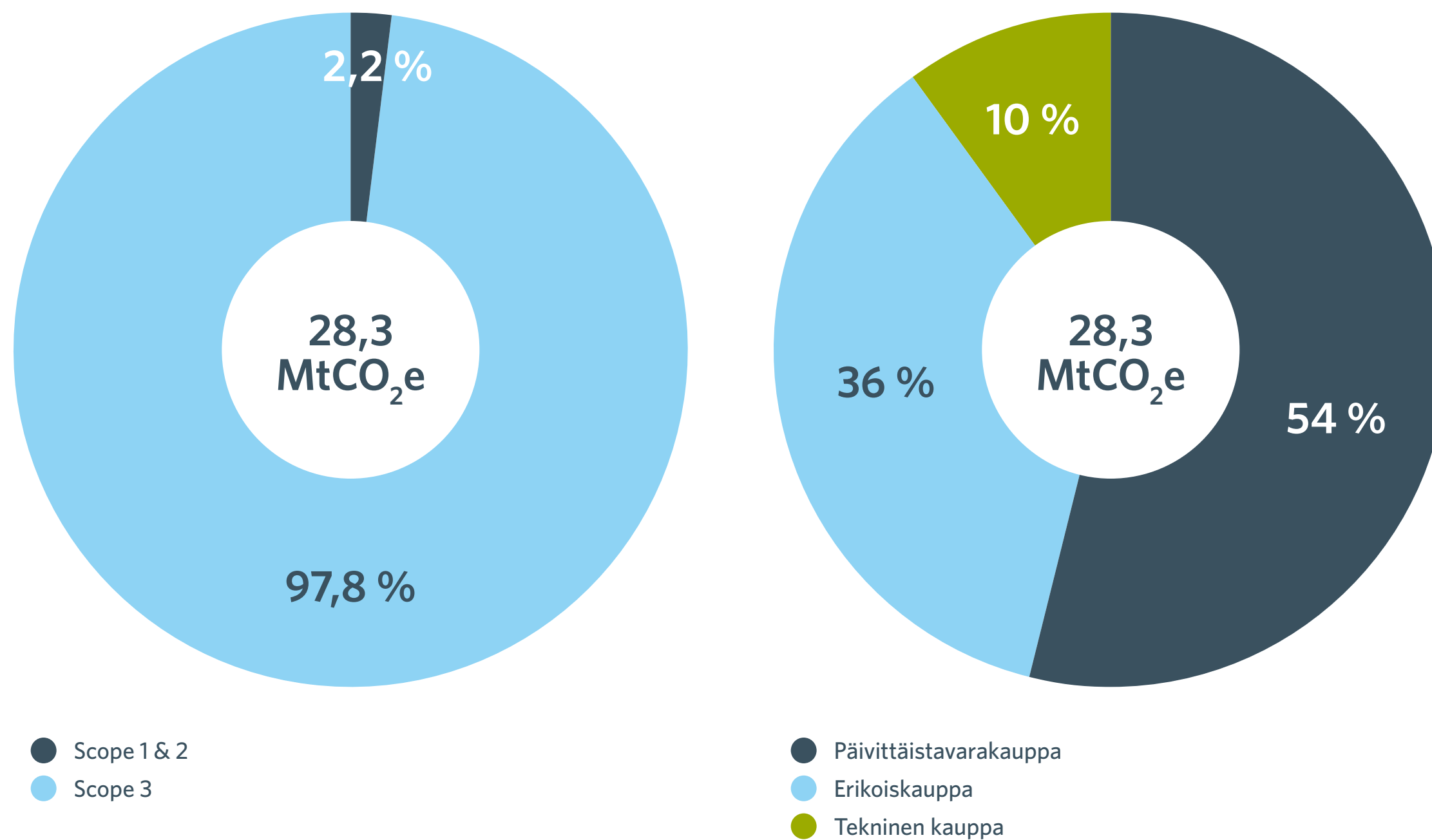
Visio menestyvästä, hiilineutraalista kaupasta 2035

Uusiutuva kauppa 2035 -vähähiilisyystiekartan tavoitteena on, että suomalainen kauppa on toimialansa globaali ilmastoedelläkävijä ja saavuttanut hiilineutraaliuden vuonna 2035 ja että vuonna 2050 ala on lähes nollapäästöinen.

Kaupan alan päivitetty vähähiilisyystiekartta osoittaa, että kokonaispäästöistä lähes 98 % syntyy yritysten arvoketjuissa. Yrityksillä on kuitenkin merkittävä mahdollisuus vaikuttaa arvoketjunjensa toimintaan ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, koska niillä on keskeinen rooli sekä tuotanto-ketjun hallinnassa että kuluttajarajapinnassa.

Kaupan ala on avaintekijä koko yhteiskunnan ilmastotyössä, ja yhteistyöllä on mahdollisuus saavuttaa tavoitteet päästöjen hillitsemisessä. Tarvitaan myös tasapuolinen ja ennustettava sääntely-ympäristö, kannustimia investointeihin sekä uusia veroratkaisuja, jotka edistävät kaupan yritysten kustannuskilpailukykyä ja reilua kilpailuasetelmaa globaalissa, rajattomassa taloudessa.

Kaupan alan päästöjen jakaumat vuonna 2022

Kuvat: Kaupan alan päästöjakauma Scope 1, 2, 3 sekä päästöjen jakauma toimialoittain 2022, Uusiutuva kauppa 2035 -vähähiilisyystiekartta 2024.

Kaupan hiili-indeksi

Kaupan alan hiili-indeksiin on koottu kattavasti saatavilla oleva tieto eri virallisista lähteistä kaupan suorista ja epäsuorista päästöistä, kuten sähkön ja lämmön käytöstä. Lisäksi hankintaperusteisen ostoenergian päästöt on huomioitu vuodesta 2020 lähtien. Mukaan on otettu kaupan alan yritykset, jotka ovat sitoutuneet Science-Based Targets -tavoitteisiin (SBTi) ja joiden päästötiedot ovat julkisesti saatavilla. Pohjalla ovat myös Energiateollisuuden tuottamat ominaispäästökertoimet nykyhetkeen, ja niiden avulla on yhdenmukaistettu erilaisten skenaarioiden tulevaisuuden kertoimet sekä vaikutukset toimialaan.

Hiili-indeksiä seuraamalla pystytään vertailemaan toteutuneita päästölukuja kahteen esitettyyn skenaarioon, perusuraan ja uusiutuvan kaupan uraan arvioiden samalla, mitä vaikutuksia politiikka- ja yritystoimilla käytännössä on päästöjen vähenemiseen. Kaupan liitto raportoi hiili-indeksin kehittymisestä vuosittain syksyllä Tilastokeskuksen julkistettua ilmapäästöjen ja energiatilinpidon tilastot.

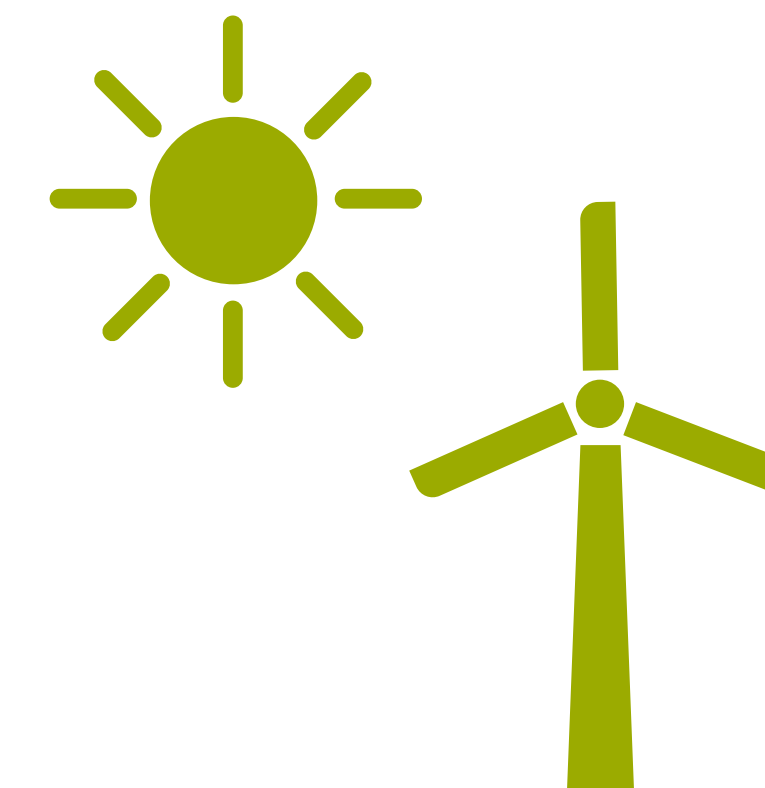
Kaupan ala tekee määrätietoista työtä energian käytön ja päästöjen vähentämiseksi.

Esimerkiksi vapaaehtoisessa Motivan energia- tehokkuussopimuksessa mukana olevat 21 kaupan yritystä ja yli 2 700 kaupan toimipistettä saavuttivat yhteisen energiansäästö-tavoitteen jo vuonna 2019, reilusti ennen alkuperäistä tavoitevuotta 2025. Vuosina 2017–2023 sopimuksessa mukana olevat kaupan yritykset ovat tehneet peräti yli 5 900 toimenpidettä energiatehokkuuden edistämiseksi.

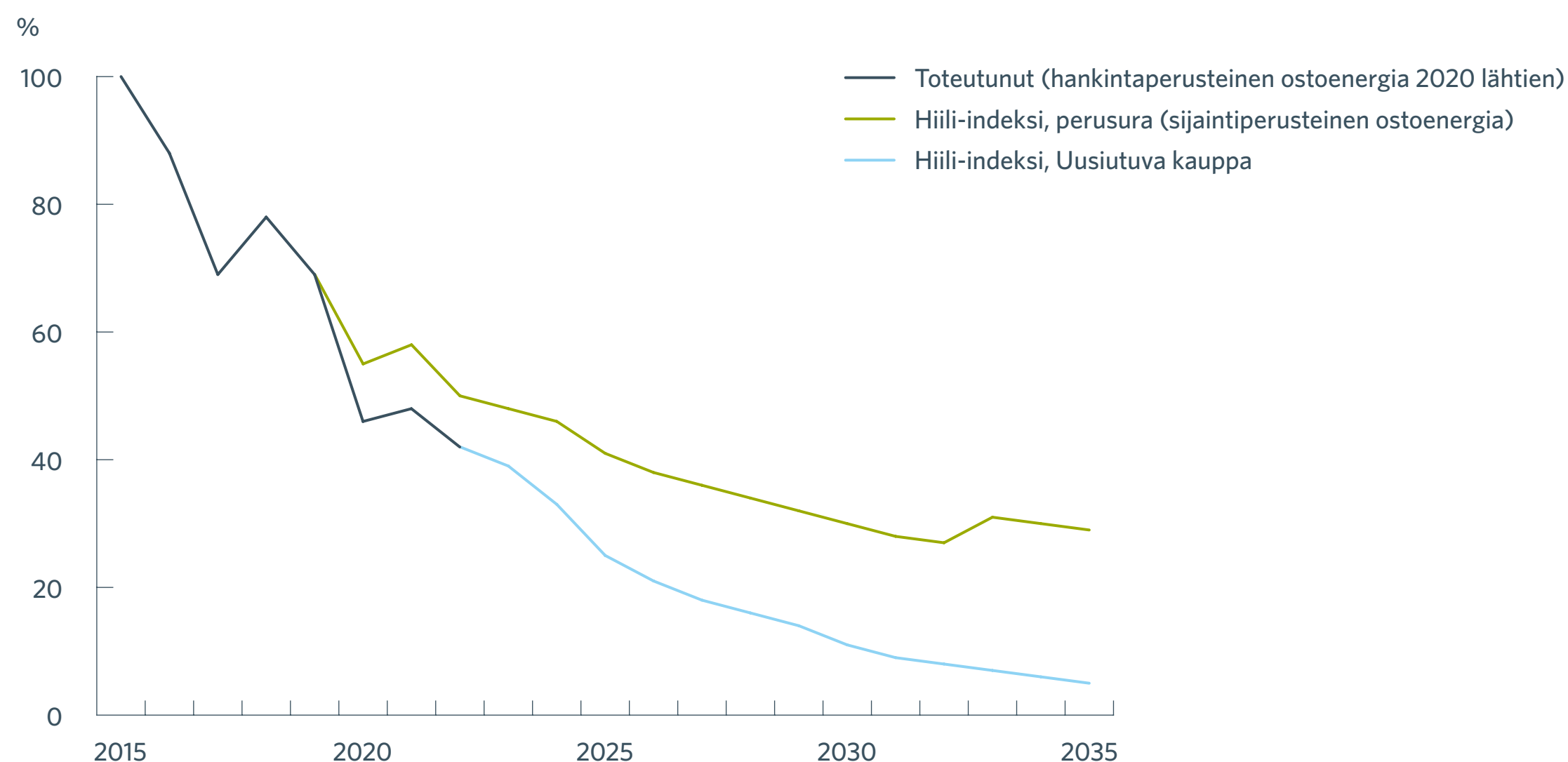
Kaupan alan tähtäimessä on olla hiili-neutraali vuoteen 2035 mennessä ja lähes päästötön vuoteen 2050 mennessä. 2024 päivitetyn kaupan alan vähähiilisyystiekartan mukaan kaupan alan päästöt olivat kokonaisuudessaan vuonna 2022 noin 28,3 miljoonaa hiilidioksidiekvivalenttitonnia (MtCO₂e), josta päivittäistavarakaupan osuus oli 54 %, erikoiskaupan osuus 36 % ja teknisen kaupan osuus 10 %. Kokonaispäästöistä lähes 98 % syntyi alan yritysten arvoketjuissa.

Kaupan liiton mukaan vuoden 2035 hiilineutraaliuden ja vuoden 2050 nollapäästöisyyden saavuttaminen vaatii monien eri toimijoiden yhteistyötä, mutta myös alaan kohdistuvia politiikkatoimia. Tästä esimerkkeinä:

- Luodaan sähköverokantaan palvelualoille oma veroluokka. Palveluala maksaa nyt yli 40 kertaa suurempaa sähköveroa kuin teollisuus.
- Tuetaan omavaraista sähköntuotantoa ja nostetaan sähkön pientuotannon alarajaa. Näin kannustetaan mm. paikallisen aurinko- ja tuulivoiman rakentamiseen.
- Hyödynnetään kaupan alan hukkalämpöä nykyistä laajemmin (kaksisuuntainen kaukolämpö).
- Luodaan kannustavia tukimekanismeja vähähiilisyyttä edistäviin investointeihin.

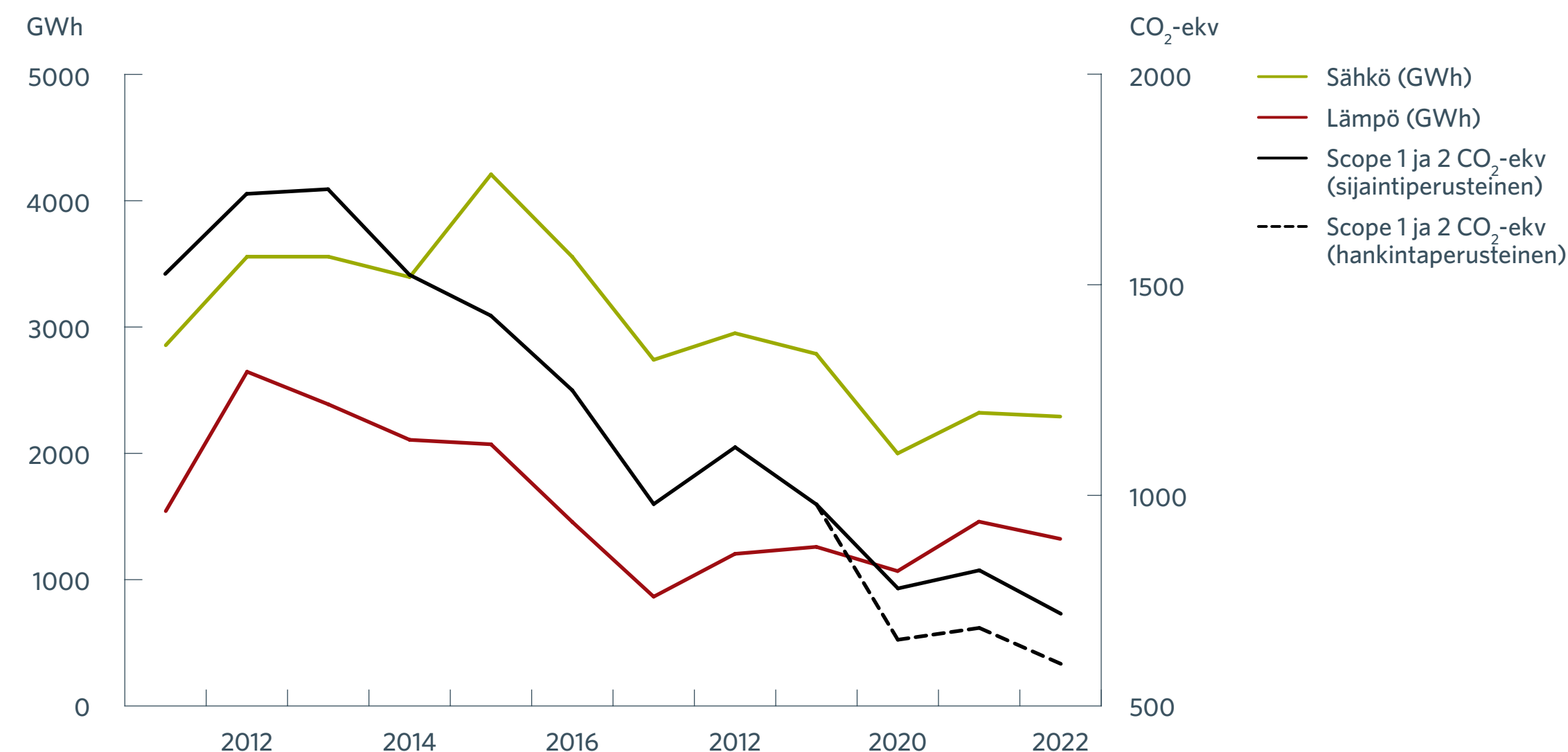

Kaupan hiili-indeksin tilanne

Kuva: Kaupan hiili-indeksi, Tilastokeskus ja kaupan alan yritykset 2024.

Kaupan energiankäyttö ja CO₂-ekv-päästöt energian käytöstä

Kuva: Kaupan energiankäyttö ja CO₂-ekv päästöt energian käytöstä, Tilastokeskus ja Kaupan alan yritykset 2024.

Kaupan alan toimijat ovat jo vuosien ajan asettaneet, ja saavuttaneet, kunnianhimoisia tavoitteita energiankäytön ja hiilidioksidipäästöjen alentamiseksi. Vuonna 2022 kaupan alan yritysten sähkön ja lämmön kulutus väheni edelliseen vuoteen verrattuna. Sähkön kulutus oli 2 294 GWh, mikä on prosentin vähemmän kuin vuonna 2021. Lämpöä puolestaan käytettiin 1 324 GWh, mikä merkitsi 9 prosentin vähennystä edellisvuoteen nähden. Tilastokeskuksen mukaan suomalaisten kokonaisenergian käyttö väheni vuonna 2022 yhteensä 4 prosenttia.

Kaupan ala määrittänyt nyt kolmatta kertaa hankintaperusteiset energian kasvihuonekaasupäästöt, joissa huomioidaan ostoenergian uusiutuva ja päästötön sähkö- ja lämpöenergia. Näiden päästöjen osalta saavutettiin 12 prosentin lasku verrattuna vuoteen 2021. Sijaintiperusteisesti määritettyinä, eli alueellisen energiaverkon tilanteeseen perustuen, kaupan alan energiankäytön kasvihuonekaasupäästöt laskivat 13 prosenttia vuonna 2022. Tämä luku saadaan käyttämällä valtiokohtaisia energiantuotannon keskimääräisiä päästökertoimia.

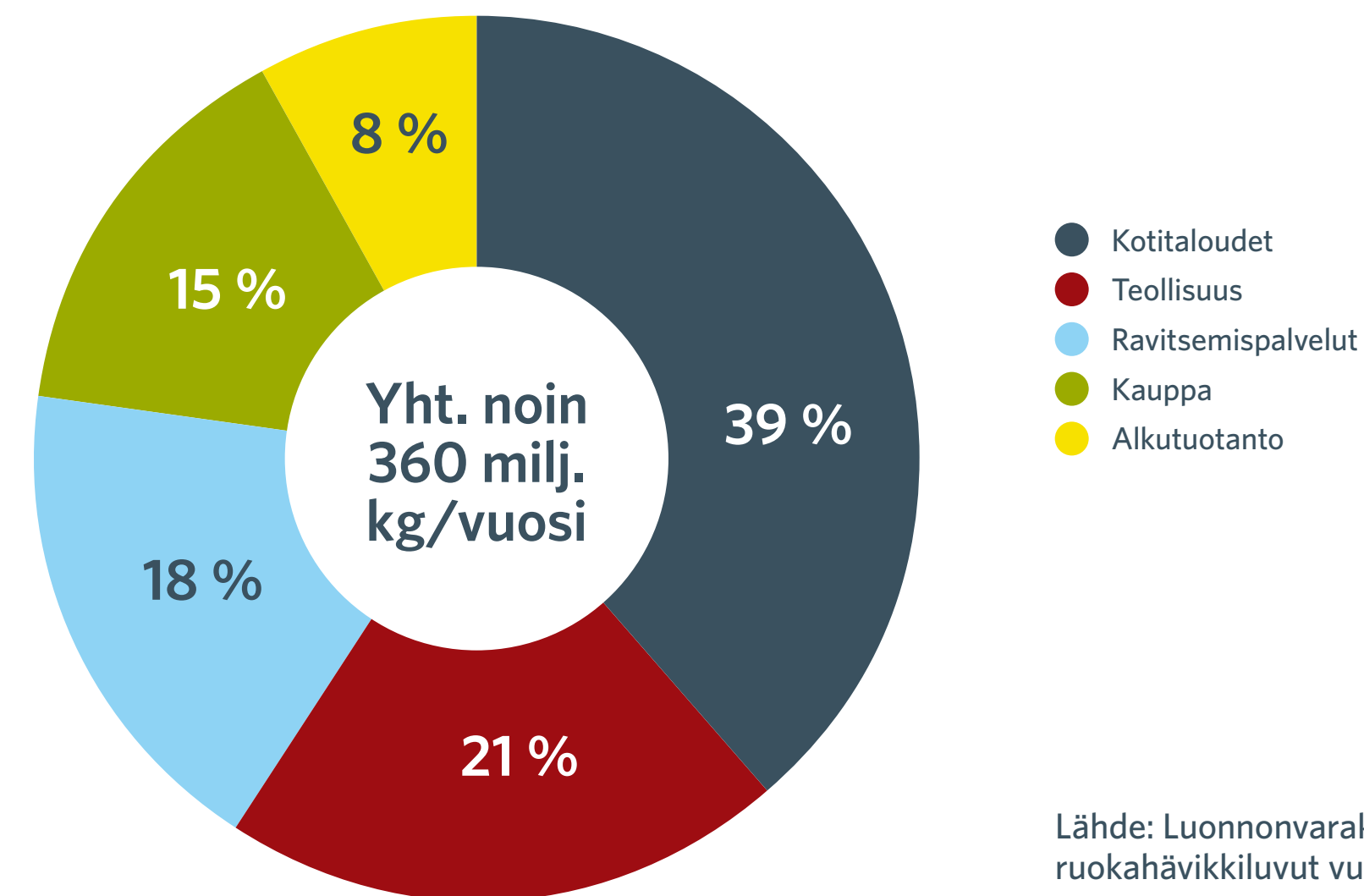
Resurssitehokkuus

Ensimmäinen elintarvikealan vapaaehtoinen materiaalitehokkuuden sitoumus julkaistiin vuonna 2019, ja uusi kausi kattaa vuodet 2022–2026. Päivittäistavarakaupan lisäksi mukana ovat elintarviketeollisuus, ravintola-ala, työ- ja elinkeinoministeriö, maa- ja metsätalousministeriö ja ympäristöministeriö. Tavoitteena on saavuttaa materiaalitehokkuudella parempaa kannattavuutta ja kestävyyttä. Myös tietoisuuden materiaalitehokkuuden mahdollisuuksista ja keinoista halutaan lisääntyvän elintarvikeketjussa ja kuluttajien parissa.

Päivittäistavarakaupassa vähennetään ruokahävikkiä ja elintarvikettä YK:n kestävä kehityksen tavoitteen (SDG 12.3) mukaisesti vähintään 50 prosenttia vuoden 2019 lähtötasolta vuoteen 2030 mennessä. Elintarvikepakkausten materiaalitehokkuutta parannetaan eli lisätään uudelleenkäyttöä, kierrätettävyyttä ja ympäristön kannalta kestäviä ratkaisuja sekä vähennetään muovin määrää yritysten omien tavoitteiden mukaisesti.

Päivittäistavarakauppa ry:n jäsenyrityksissä hävikiksi päätyi vuonna 2023 keskimäärin 0,9 % elintarvikkeista (2022: 1,2 %, 2021:

Ruokahävikin jakautuminen koko ruokaketjussa

1,3 %, 2020: 1,3 %, 2019: 1,5 %, 2018: 1,6 %). Ruokahävikki ei sisällä ruoka-apuun luovutettuja myymättä jääneitä elintarvikkeita.

Päivittäistavarakaupan yritykset tekevät järjestelmällistä työtä ruokahävikin vähentämi-

seksi. Toimivat ennuste- ja tilausjärjestelmät ja hyvä menekinhallinta ovat ensisijaisia tapoja estää hävikkiä. Kuluttajalle näkyvämpiä ovat punalappujen lisäksi muun muassa erilaiset aamu- ja iltalennukset sekä hävikkihyllyt ja -laatikot.

CASE

Kohti kunniahimoista tavoitetta:

Oma kassi kauas kantaa

EU:n pakkauksia ja pakkausjätteitä koskeva lainsäädäntö on jo vuodesta 2015 edellyttänyt jäsenmailta toimia, joilla pyritään saavuttamaan muovikassien kulutuksen kestävä vähentäminen.

Muovikassit tehdään Suomessa useimmiten kierrätysmateriaaleista, mutta kuten kaikki roskat, ympäristöön joutuessaan ne ovat ongelmallisia, roskaavat luontoa, ovat vahingollisia vesistölle ja eläimille, hajoavat hitaasti ja pilkkoutuvat haitalliseksi mikromuoviksi.

Ympäristöministeriö ja Kaupan liitto solmivat jo vuonna 2016 vapaaehtoisen green deal -sopimuksen, muovikassisopimuksen. Sen tavoitteena on varmistaa, että EU:n edellyttämä muovikassien kulutuksen vähentäminen saavutetaan vuoden 2025 loppuun mennessä.

Heti muovikassisopimuksen alkuvuosina kassien kulutus kääntyi nopeaan laskuun, mutta pandemiavuosina hyvä kehitys pysähtyi. Sopimuksen solmimisen jälkeen muovikassien vuosittainen kulutus on vähentynyt noin 45 miljoonan kassin verran, mutta vielä tarvitaan lisätoimia.

Vuonna 2024 Päivittäistavarakauppa ry ja sen jäsenyritykset nostivat esiin muovikassien kohtuullisen kulutuksen merkitystä, kannustivat asiakkaita jättämään muovikassit ostamatta ja kehottivat kantamaan ostokset kaupasta kotiin omassa kassissa. Lisäksi muistutettiin, ettei muovikassia kannata ostaa roskapussiksi. Viestinnän lisäksi toimia muovikassien kulutuksen vähentämiseksi ovat olleet mm. kassien hinnoittelu, vaihtoehtoiset materiaalit, tuotesijoittelu ja neuvonta.

EU:n uudessa 11.2.2025 voimaan tullessa pakkaus- ja pakkausjäteasetuksessa säädetään aiempaa vahvemmin jäsenvaltioille määrällinen tavoite kertakäyttöisten muovikassien kulutukselle: vuosittain enintään 40 kassia per henkilö vuodesta 2026 alkaen.

Vuonna 2023 suomalaiset ostivat noin 344 miljoonaa muovikassia eli yli 61 kassia henkilöä kohti. Päivittäistavarakaupasta ostettuja näistä oli noin 85 prosenttia. Keskimäärin laskettuna jokaisen suomalaisen tulisi ostaa vuosittain 20 muovikassia vähemmän, jotta saavutettaisiin kunnianhimoinen tavoite, 40 kassia per henkilö.

**Ympäristöministeriö
ja Kaupan liitto
solmivat jo vuonna
2016 vapaaehtoisen
green deal
-sopimuksen, muovi-
kassisopimuksen.**

CASE

Voglia lanseerasi vaatteiden vaikutuslaskurin – myös vaatteiden korjaus- ja huoltopalveluja kehitetty

Voglia lanseerasi vaatteiden vaikutuslaskurin. Laskuri mittaa tuotekohtaisesti hiilijalanjälkeä valikoiduille tuotteille ja tuotteen hintaa suhteessa sen käyttöikänsä. Voglia on viime vuosina kehittänyt myös vaatteiden korjaus- ja huoltopalvelua. Tulevaisuudessa tavoitteena on palauttaa vaate takaisin kiertoon, kierrätyskuiduksi, uusien tuotteiden valmistamiseksi.

[Tutustu yrityscase-tarinaa Kauppa.fi:ssä](#)

Keskeisiä huomioita ympäristövastuusta

- Kaupan ala on päivittänyt vähähiilisyystiekartan osana Uusiutuva kauppa 2035 -tiekarttatyötä.
- Kaupan alan kokonaishiilipäästöistä lähes 98 % syntyy yritysten arvoketjuissa. Yrityksillä on kuitenkin merkittävä mahdollisuus vaikuttaa arvoketjunsä toimintaan ilmastomuutoksen hillitsemiseksi.
- Vuonna 2022 kaupan alan yritykset vähensivät sähkönkulutustaan prosentoin ja lämmönkulutustaan 9 % vuoteen 2021 verrattuna.
- Kaupan hiili-indeksin mukaan alan hiilidioksidipäästöt laskivat 12,3 %.
- Vuonna 2023 päivittäistavarakaupan myymälöiden läpi virtaavista elintarvikkeista ruokahävikiksi päättyi noin 0,9 % (2018: 1,6 %).

CASE

SBTi-ilmastotavoite täyttyi etuajassa: Huiskulan Puutarha korvasi lämmön- tuotantonsa uusiutuvalla biopolttoaineella

Keväällä 2023 Huiskula Oy sai ensimmäisenä puutarhakaupan toimijana Science Based Targets (SBTi) -aloitteen hyväksynnän ilmasto-tavoitteilleen. Merkittävä ilmastoon vaikuttava uudistus tehtiin joulukuussa 2023, kun yritys siirtyi käyttämään uusiutuvaa biopolttoainetta lämmöntuotannossaan. Huiskula harjoittaa kukkien tuotantoa, tukkukauppaa ja maahan-tuontia sekä myy taimia ammattiviljelijöille.

[Tutustu yrityscase-tarinaa Kauppa.fi:ssä](#)

CASE

Silmäasema lähti Second hand -liike Emmyn kanssa edistämään kiertotaloutta

Yhteistyö second hand -muodin edelläkävijän Emmyn kanssa on Silmäasemalle uusi avaus kiertotalouden edistämiseksi. Asiakas voi viedä käytetyt vaatteensa myytäväksi Emmyyn

ja saada tuotot lahjakorttina Silmäasemalle. Myös Emmyltä ostetut käytetyt merkkilasit on mahdollista linssittää omilla vahvuuksillaan Silmäasemalla. Kuluttajan tietoisuutta silmä- ja aurinkolasien kierrätyksestä pyritään lisäämään.

[Tutustu yrityscase-tarinaa Kauppa.fi:ssä](#)

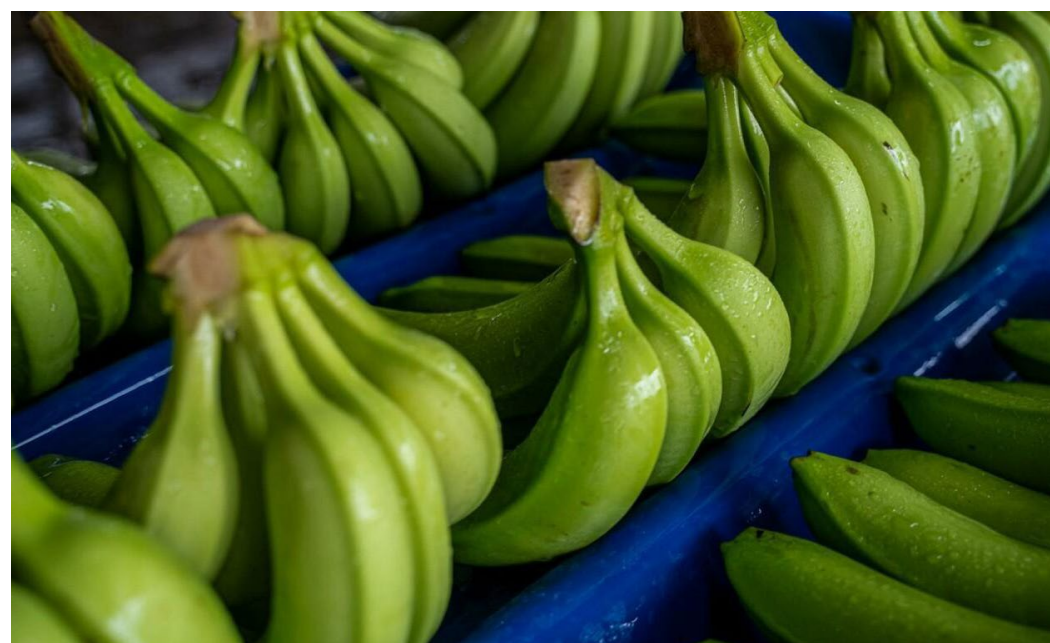

CASE

Suurin osa suomalaiskulutuksen luontohaitoista ilmenee ulkomailla – S-ryhmä ehkäisemässä banaanin luontohaittoja Väli-Amerikassa

S-ryhmä tutkii toimintansa aiheuttamia haittoja luonnon monimuotoisuudelle. Tuotekohtainen luontohaittojen laskenta on vielä kesken, mutta se tiedetään, että suurin osa S-ryhmän luonto-jalanjäljestä muodostuu elintarvikkeista. Sekin tiedetään, että hedelmissä ja vihanneksissa banaani on merkittävä luontohaitan aiheuttaja. S-ryhmä onkin jo ryhtynyt ehkäisemään banaanin luontohaittoja Väli-Amerikassa.

[Tutustu yrityscase-tarinaa Kauppa.fi:ssä](#)

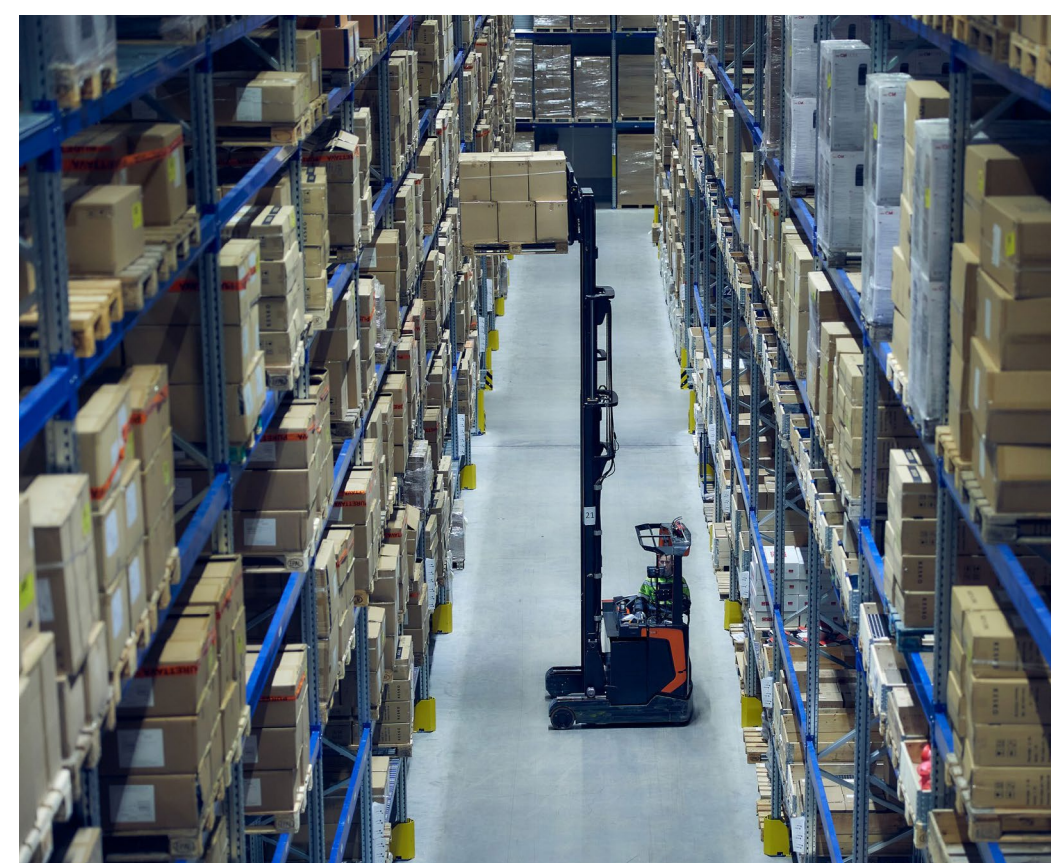

CASE

HUB logistics: CO₂-päästölaskenta on välttämätöntä, jotta omaa toimintaa voi kehittää

HUB logistics on suomalainen logistiikka-palveluyritys, joka tarjoaa yrityksille varastoin-ti-, sisälogistiikka- ja puupakkauspalvelua. Yritys panostaa vahvasti ympäristötoimiin muun muassa kuljetusten optimoimisella, trukkikaluston vähittäisellä sähköistämällä sekä uusiutuvan energian käytöllä.

[Tutustu yrityscase-tarinaa Kauppa.fi:ssä](#)

CASE

Lemkem: Kiinteistöjen energiankäyttö ja ilmastopäästöt pienemmiksi

Lahtelainen perheyritys Lemkem Oy tarjoaa taloyhtiöille, yrityksille, julkiselle sektorille ja maatiloille ratkaisuja kohti hiilineutraaliutta. Omassa toiminnassaan yritys kulkee sitä kohti vuoteen 2030 mennessä.

[Tutustu yrityscase-tarinaa Kauppa.fi:ssä](#)

CASE

Eurokankaan kierrätyskonsepti antaa kankaille uuden elämän

Kankaiden erikoiskauppa Eurokangas toteuttaa vastuullisuuttaan muun muassa yhteistyöllä Pääkaupunkiseudun Kierrätyskeskuksen kanssa. Uuden second hand -konseptin avulla pyritään lisäämään kankaiden kierrätystä ja vähentämään kangasjätteiden syntyä.

[Tutustu yrityscase-tarinaa Kauppa.fi:ssä](#)

